

Kelemér - Fejezetek a község néprajzához ¹

Faggyas István

Szénagazdálkodás

A kaszálási munkálatokat a gazdaságok a Felső és Alsó tagi rétjeiken a részesaratókkal végeztették el. A rétek és a termesztett szálas takarmánynövények betakarításáért a széna egyötödét kapták meg. Sarjúvágásnál minden negyedik boglya volt a fizetség.

A gazdák szárazabb rétjei a Pap-hegy és a Szilasalja területeken feküdtek. A patakparti területeken savanyú, csupán a lovaknak való szénát kaszáltak. A sarjút ugyancsak ezekről a területekről takarították be. Tavasszal a fűfakadás előtt a réteken kiigazították a gazdák a határjelző földhantcsíkokat. A hangyabolyokat, vakondtúrásokat elegyengették. A századforduló idejétől fokozatosan megnövekedtek a takarmányt adó területek a pillangósok termesztésével, az évelő, kisebb-nagyobb lucernásokkal. A 30-as években elterjedt egy rövid időre a gazdaságokban látott és hasznosított úgynevezett szudáni fű termesztése, mely tömegével és többszöri kaszálással elegendő, kitűnő takarmányt biztosított a tejelő tehének számára. Később megszűnt a termesztése, mert már egy éves tenyészidő alatt kiélte, tönkretette a talaj termőképességét.

A lekaszált, megszáradt takarmányt villával, vagy gereblyével hurkába gyűjtötték össze. A parasztgazdaságokban először villával szedték össze a takarmányt hurkaszerű formába, majd az elhullajtott takarmány-szálakat összegereblyézték, s ezután következett a boglyázás. Száraz időben az ilyen apró részmunkákkal lepereghetett a lucerna és lóhere értékes levele.

A gazdaságokban a nagyobb lóherés és lucernás táblákon már az összegyűjtésnek egy gazdaságosabb gyakorlati formáját alkalmazták. Az aratók a kora reggeli órákban harmaton szedték össze a renden már megforgatott lóherét vagy lucernát, hogy ne peregjen le a további munkákkal az értékes leveles rész. A lejtős oldalakon a merőlegesen vagy rézsutosan lekaszált takarmányt könnyedén gereblyével hátrafelé húzva göngyölítették le. A lefelé gereblyézett takarmányra a tarlón széthullajtott nedves takarmányszálak is rátapadtak, így külön gereblyézési munkára már nem is igen volt szükség. E gyűjtési munka befejezése után következhetett a takarmány boglyába rakása. Ezeknek a munkafolyamatoknak a gazdaságokban a lejtős oldalakon termelt lucerna vagy lóhere betakarításánál volt szerepe.

¹ Megjelent a következő kiadványban: Molnár Zs., Hudák K., Rév Sz., Czirbik Cs., Pándi I. (szerk.) (2006): A VII. MÉTA-TÚRA túravezető füzet. Kézirat, MTA ÖBKI, Vácrátót.